

Andrzej Raszkowski

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

RANKING KRAJÓW UE NA PRZYKŁADZIE *THE EUROPE 2020 COMPETITIVENESS REPORT*

Streszczenie: W niniejszym artykule poruszona została problematyka odnosząca się do konkurencyjności jednostek terytorialnych na przykładzie *The Europe 2020 Competitiveness Report* w odniesieniu do krajów Unii Europejskiej. We wprowadzeniu omówione zostały przesłanki istotności nowoczesnych wymiarów konkurencyjności, najlepiej przystosowanych do wyzwań współczesnego świata. Podkreślono znaczenie nowej unijnej strategii Europa 2020, zastępującej Strategię Lizbońską. W dalszej części zaprezentowano zarys charakterystyki metodologii tworzenia raportu, ze szczególnym uwzględnieniem siedmiu filarów konkurencyjności (subindeksów). Rdzeń artykułu stanowi przedstawienie, wraz z interpretacją wyników, pozycji konkurencyjnej krajów UE w obszarach rozwoju inteligentnego, rozwoju opartego na włączeniu społecznym, rozwoju zrównoważonego oraz ogólnego rankingu konkurencyjności.

Słowa kluczowe: konkurencyjność, Unia Europejska, rozwój społeczno-gospodarczy, Strategia Europa 2020.

DOI: 10.15611/pn.2014.333.10

1. Wstęp

W ostatnich latach Europa zmagą się z wieloma problemami w sferze gospodarczej oraz społecznej. Za początek trwającego kryzysu można przyjąć umownie rok 2008 [Bakker, Klingens 2012, s. 31]. Jednymi z głównych problemów utrudniających dynamiczny rozwój kontynentu są wciąż stosunkowo wysokie bezrobocie, szczególnie wśród młodych mieszkańców, napięcia społeczne, problemy w obszarze finansów publicznych czy też utrudnienia wynikające z nadmiernej biurokratyzacji. Wspomniane problemy nie ominęły krajów Unii Europejskiej. Przyjęta w 2000 r. Strategia Lizbońska, której główne założenia sprowadzały się, w uproszczeniu, do uczynienia z Europy najdynamiczniejszego i najbardziej konkurencyjnego regionu gospodarczego na świecie [*Lisbon Strategy...* 2010, s. 2], rozwijającego się szybciej niż Stany Zjednoczone, nie spełniła do końca pokładanych w niej oczekiwań. W świetle tych problemów potrzebne było nowe otwarcie i poszukiwanie czynników, obszarów konkurencyjności, które będą najlepiej dopasowane do wyzwań współczesnego świata. Remedium na następne lata ma być nowa strategia Unii Europejskiej, *Eu-*

ropa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. W celu podniesienia konkurencyjności europejskiej przestrzeni w dokumencie podkreśla się znaczenie innowacji, poprawy systemów kształcenia, rynku cyfrowego, efektywnego korzystania z zasobów, otoczenia biznesu, modernizacji rynków pracy, walki z ubóstwem [*Europe 2020...* 2010, s. 5-6].

The Europe 2020 Competitiveness Report jest opracowaniem, które jest zbieżne w swoich założeniach odnośnie do konkurencyjności ze strategią Europa 2020, zawarte w dokumentach filary konkurencyjności nie są jednak tożsame. Główne priorytety, opierające się na rozwoju inteligentnym, włączeniu społecznym oraz rozwoju zrównoważonym, zostały zachowane. Pewne różnice pojawiają się na poziomie komponentów sprzyjających konkurencyjności. W raporcie, w odróżnieniu od strategii, uwypuklone są kwestie otoczenia przedsiębiorstw, nowoczesnych technologii, trwałości środowiska naturalnego.

W ostatnich latach powstało stosunkowo dużo opracowań dotyczących konkurencyjności jednostek terytorialnych (krajów, regionów, miast), wspomniany raport oraz nowa unijna strategia w pewnym sensie porządkują czynniki mające przesądzać o konkurencyjności przestrzeni; jest to nowa jakość i wartość dodana tych dokumentów. Z innych opracowań można przytoczyć *The Global Competitiveness Report 2013-2014*, który bada konkurencyjność krajów świata przez pryzmat funkcjonujących instytucji, infrastruktury, otoczenia makroekonomicznego, ochrony zdrowia, edukacji i szkoleń, efektywności rynku dóbr, efektywności rynku pracy, rozwoju rynków finansowych, poziomu gotowości technologicznej, wielkości rynku, dojrzałości biznesowej i innowacji [*The Global Competitiveness...* 2013, s. 9]. Z krajowych przykładów, dotyczących pośrednio konkurencyjności regionów, podać można cykliczny raport *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2013*, w którym za czynniki atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu regionalnym uznano dostępność transportową, zasoby pracy, chłonność rynku, infrastrukturę gospodarczą i społeczną, poziom rozwoju gospodarczego, stan środowiska, poziom bezpieczeństwa powszechnego, aktywność władz regionalnych wobec inwestorów [*The investment attractiveness...* 2013, s. 15-18]. W innych opracowaniach na pierwszy plan, z punktu widzenia potencjalnych inwestorów, wysuwają się wielkość i chłonność krajowego (regionalnego) rynku oraz przejrzysta i stabilna polityka gospodarcza, uwarunkowania prawne [*Ernst & Young's...* 2012, s. 7]. Spotyka się również podejście, w którym o konkurencyjności przesądzać ma zestaw bazowych przewag konkurencyjnych, na które składają się kapitały: wiedzy i kreatywności, produktywności, ludzki, socjalno-instytucjonalny, kulturalny oraz infrastrukturalny [Martin i in. 2003, s. 5]. W innym ujęciu konkurencyjność jednostek terytorialnych definiowana jest jako zdolność do oferowania atrakcyjnego i opartego na zrównoważonym rozwoju środowiska dla przedsiębiorstw oraz rezydentów, w którym mają optymalne warunki do życia i prowadzenia działalności gospodarczej [Annoni, Dijkstra 2013, s. 4].

W przypadku wspomnianych opracowań, szczególnie zagranicznych, zauważyć możemy odchodzenie od klasycznego podziału na twarde i miękkie, jakościowe

i ilościowe czynniki konkurencyjności jednostek terytorialnych. W nowoczesnym podejściu do zagadnień konkurencyjności spotykamy się bardziej z dziedzicznym, priorytetowym podziałem obszarów, w których konkurencyjność należałoby kształtować i wzmacniać. Należy jednocześnie podkreślić, że jednym z głównych efektów konkurencyjność powinna być poprawiająca się jakość życia mieszkańców danej wspólnoty [Martin 2003, s. 8], pozwalająca im korzystać z dobrodziejstw postępującego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie przesłanek, ogólnej metodologii oraz wybranych wyników *The Europe 2020 Competitiveness Report*, ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych wymiarów konkurencyjności (rozwój inteligentny, oparty na włączeniu społecznym, zrównoważony). Ponadto podjęta została próba interpretacji wyników przedstawionych zestawień oraz sformułowania wniosków i rekomendacji.

2. Metodologia tworzenia

The Europe 2020 Competitiveness Report

Światowe Forum Ekonomiczne (World Economic Forum), które opracowało analizowany raport, problematyką konkurencyjności krajów i regionów zajmuje się od ponad trzech dekad (pierwszy raport powstał w 1979 r.). *The Europe 2020 Competitiveness Report*, pierwsze opracowanie bazujące na nowej strategii rozwoju Unii Europejskiej i mające charakter cykliczny, będzie publikowane w dwuletnich odstępach. Jednym z zarzutów, jakie były stawiane Strategii Lizbońskiej, była jej zbyt duża obszerność, dotykane zbyt wielu zagadnień, problemów. W nowym podejściu za nowoczesne wymiary konkurencyjności uznano rozwój inteligentny, oparty na włączeniu społecznym, zrównoważony. Poszczególne kategorie poszerzono o subindeksy, filary (tab. 1). Takie podejście wydaje się o tyle zasadne, że jest czytelne i bardziej zrozumiałe dla grupy swoich docelowych odbiorców, czyli obywateli UE. Nie wszystkie dokumenty strategiczne dotyczące rozwoju przestrzeni na różnych szczeblach cechują się taką zaletą. Implementacja nowej koncepcji ma przynieść, poprzez poprawę realizowanych polityk krajowych, przyspieszony wzrost społeczno-gospodarczy oraz, co z tym związane, nowe miejsca pracy.

Odnosnie do samej metodologii tworzenia, raport powstał na bazie publicznie dostępnych danych, otrzymywanych z krajowych instytucji (w Polsce będzie to Główny Urząd Statystyczny). Dane pozyskano też z World Economic Forum's Executive Opinion Survey (EOS), które jest corocznym badaniem, sondażem przeprowadzanym wśród liderów biznesu w ponad 140 krajach. Uzyskuje się w ten sposób dane dotyczące tzw. jakościowych aspektów konkurencyjności, dla których statystyczne dane z instytucji publicznych są trudno dostępne lub nie istnieją. Dotyczy to przykładowo jakości systemu edukacji, wykorzystywanych technologii komunikacyjnych czy też priorytetów rozwojowych rządu. Podejście to ma pozwolić ponadto na poznanie krytycznych uwag, spostrzeżeń, krajowych, regionalnych liderów biz-

nesu, zaznajomić się z innym punktem widzenia. Uzyskuje się informacje na temat realnych uwarunkowań funkcjonowania systemów społeczno-gospodarczych w poszczególnych krajach.

Tabela 1. Charakterystyka subindeksów *The Europe 2020 Competitiveness Report*

	Obszar konkurencyjności	Filary konkurencyjności (subindeksy)	Charakterystyka
1	2	3	4
THE EUROPE 2020 COMPETITIVENESS REPORT	Rozwój inteligentny	Otoczenie przedsiębiorstw	Za jedno z uwarunkowań ogólnej poprawy sytuacji ekonomicznej w Europie uznaje się poprawę w obszarze otoczenia, w którym funkcjonują przedsiębiorstwa. Niezbędna jest poprawa ich konkurencyjności poprzez efektywną politykę antymonopolową oraz przedsiębiorcze regulacje prawne. Kolejnym celem jest stymulowanie przedsiębiorczości poprzez ułatwienia dla start-up'ów (młodych, perspektywicznych firm). Może to nastąpić poprzez likwidację barier administracyjnych, redukcję podatków, ułatwienia w dostępie do kapitału dla nowych biznesów. Sytuacja w poszczególnych krajach członkowskich jest w tym zakresie zróżnicowana. W Polsce można przywołać zasadę „jednego okienka”.
		Nowoczesne technologie	Ten filar dotyczy głównie technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) w kontekście wykorzystania ich w procesie rozprzestrzeniania wiedzy oraz poprawy produktywności przemysłu. ICT postrzegane są przez pryzmat technologii oddziałujących na całą gospodarkę, zmieniających zasady funkcjonowania biznesu. Kraje wykorzystujące ICT w szerszym zakresie cechują się zazwyczaj wyższą produktywnością. Ponadto rozwój ICT ma być warunkiem koniecznym do powstania społeczeństwa informacyjnego. Jednocześnie podkreśla się konieczność wsparcia tych technologii przez władze publiczne.
		Innowacyjna Europa	Innowacje traktowane są jako warunek konieczny dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego UE. Należy podejmować działania, przyjmować programy rozwojowe, które zapewnią bycie liderami w zakresie innowacyjnych rozwiązań. Przedsiębiorstwa powinny wprowadzać nowatorskie produkty, żeby nie utracić swojej konkurencyjności. Postęp wymaga sprzyjającego innowacjom środowiska wspieranego przez sektor prywatny i publiczny. Pociąga to za sobą konieczność inwestycji w sektor badawczo-rozwojowy (R & D), szczególnie prywatnych podmiotów, rozwój ośrodków badawczych, dyfuzję rozwiązań stosowanych w nauce na rzecz praktyki gospodarczej. Istotne jest również nieuleganie pokusie ograniczania nakładów na badania i rozwój w czasach dekoniunktury gospodarczej.
		Edukacja i szkolenia	Wysoki poziom jakości szkolnictwa wszystkich szczebli oraz prowadzonych szkoleń niezbędny jest dla gospodarek, które chcą rozwijać się w oparciu o inne wartości niż proste procesy produkcyjne, standardowe produkty i usługi. Z drugiej strony postępująca globalizacja światowej gospodarki wymusza na poszczególnych krajach, jeśli chcą być konkurencyjne, konieczność zapewnienia warunków do pracy i rozwoju dla wykształconych, ambitnych mieszkańców. Takie osoby szybko adaptują się do zmieniających się warunków otoczenia oraz wymogów funkcjonowania nowoczesnych przedsiębiorstw, dając tym samym wartość dodaną dla danej gospodarki krajowej.

1	2	3	4
THE EUROPE 2020 COMPETITIVENESS REPORT	Rozwój oparty na włączeniu społecznym Rozwój zrównoważony	Rynek pracy i zatrudnienie	W ramach tego filaru konkurencyjności podkreśla się, że od efektywności i elastyczności rynku pracy zależy właściwe wykorzystanie ludzkiego potencjału, nakładów pracy w procesie stymulowania wzrostu społeczno-gospodarczego. Elastyczność ma polegać m.in. na umożliwieniu pracownikom w miarę szybkiej zmiany miejsca zatrudnienia, nie powodując przy tym pogorszenia ich warunków życia. Ponadto system wynagrodzeń, ścieżki awansu, systemy motywacyjne powinny być przejrzyste, wykorzystując ideę merytokracji.
		Włączenie społeczne	U podstaw tego filaru leży założenie partycypacji wszystkich członków danej wspólnoty w korzyściach ze wzrostu gospodarczego w ich kraju. Podkreśla się korzyści z bardziej równomiernego podziału dochodów narodowych, który prowadzić może do zwiększenia popytu oraz środków przeznaczanych na inwestycje. Ponadto włączenie społeczne przejawia się większą stabilnością społeczeństwa, przekładającą się na wzrost ekonomicznej aktywności. W tym kontekście działalność władz rządowych obejmować powinna zmniejszanie ubóstwa i nierówności społecznych, włączający w to efektywny system opieki społecznej i zdrowotnej.
	Rozwój zrównoważony	Trwałość środowiska naturalnego	Wysokiej jakości i dobrze zarządzane środowisko naturalne wpływa na konkurencyjność w wielu obszarach. Efektywne wykorzystanie energii oraz innych zasobów podnosi produktywność poprzez lepsze wykorzystanie nakładów. Ponadto środowisko naturalne wpływa na stan zdrowia pracowników, unikanie chorób związanych z jego degradacją. Wspomniana degradacja może również obniżyć produktywność w sektorze rolnictwa, utrudniając podaż żywności. Istotne jest również wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, przeciwdziałanie emisji zanieczyszczeń (m.in. CO ₂ , PM _{2.5}), wprowadzanie regulacji na rzecz ochrony środowiska w ramach międzynarodowych umów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*The Europe 2020 Competitiveness Report...* 2012; *Europe 2020...* 2010; *Towards knowledge-driven...* 2013].

Finalna pozycja poszczególnych krajów w ogólnym rankingu konkurencyjności obliczana jest na podstawie średniej z wyników uzyskanych przez dany kraj w siedmiu filarach konkurencyjności (subindeksach). Ponadto każdy filar składa się z komponentów, którym nadawane są odpowiednie rangi. W omawianym opracowaniu badaniem objętych zostało 27 krajów Unii Europejskiej (Chorwacja, która państwem członkowskim UE została 1.07.2013 r., znalazła się jeszcze w zestawieniu krajów kandydujących). Raport ma służyć jako materiał porównawczy dla poszczególnych krajów, wskazując obszary, w których należy prowadzić zintensyfikowane działania prorozwojowe na rzecz podnoszenia konkurencyjności.

3. Wybrane zestawienia konkurencyjności krajów w ramach *The Europe 2020 Competitiveness Report*

W zestawieniu konkurencyjności krajów postrzeganej przez pryzmat rozwoju inteligentnego (tab. 2) na pierwszych miejscach znalazły się kraje skandynawskie (Szwecja, Finlandia). W filarze nowoczesnych technologii przewodzi Wielka Brytania. Warty odnotowania jest fakt, że Polska w filarze edukacji i szkoleń zajęła stosunko-

Tabela 2. Ranking konkurencyjności krajów UE w odniesieniu do obszaru „Rozwój inteligentny”

Rozwój inteligentny			Filary konkurencyjności							
			otoczenie przedsiębiorstw		nowoczesne technologie		innowacyjna Europa		edukacja i szkolenia	
kraj	miejsce	wynik	miejsce	wynik	miejsce	wynik	miejsce	wynik	miejsce	wynik
Szwecja	1	5.76	1	5.05	2	6.13	1	6.12	3	5.75
Finlandia	2	5.71	2	4.77	4	6.07	2	5.98	1	6.01
Holandia	3	5.51	4	4.74	3	6.09	4	5.54	4	5.68
Dania	4	5.49	6	4.58	6	5.86	3	5.90	5	5.64
Wlk. Brytania	5	5.38	5	4.61	1	6.16	8	5.18	7	5.55
Niemcy	6	5.29	8	4.35	7	5.69	5	5.51	6	5.61
Austria	7	5.13	11	4.26	10	5.52	6	5.39	8	5.35
Belgia	8	5.11	7	4.41	15	5.03	7	5.24	2	5.77
Francja	9	5.09	9	4.34	9	5.62	10	5.05	9	5.33
Luksemburg	10	5.05	3	4.74	8	5.68	9	5.06	19	4.71
Estonia	11	4.79	12	4.13	5	5.94	16	4.07	12	5.03
Irlandia	12	4.69	13	4.12	18	4.76	11	4.61	10	5.29
Portugalia	13	4.54	17	3.74	12	5.27	12	4.30	15	4.85
Hiszpania	14	4.51	18	3.74	14	5.06	13	4.23	11	5.03
Słowenia	15	4.41	19	3.73	16	4.88	15	4.08	13	4.95
Czechy	16	4.38	16	3.88	17	4.86	17	3.98	16	4.82
Włochy	17	4.37	14	4.04	19	4.60	14	4.11	18	4.73
Malta	18	4.36	15	3.93	13	5.19	19	3.63	21	4.71
Litwa	19	4.29	25	3.53	11	5.35	21	3.49	17	4.81
Cypr	20	4.29	10	4.27	22	4.49	18	3.69	20	4.71
Polska	21	4.09	22	3.65	23	4.44	22	3.39	14	4.89
Węgry	22	4.06	23	3.61	21	4.60	20	3.53	23	4.51
Łotwa	23	4.05	21	3.69	20	4.60	24	3.30	22	4.61
Słowacja	24	3.91	20	3.70	24	4.34	25	3.23	25	4.36
Grecja	25	3.85	27	3.27	25	4.32	23	3.32	24	4.48
Bułgaria	26	3.69	24	3.55	26	4.30	26	2.96	27	3.95
Rumunia	27	3.64	26	3.44	27	4.08	27	2.89	26	4.14
UE		4.98		4.26		5.44		4.90		5.30

Źródło: opracowanie na podstawie [*The Europe 2020 Competitiveness Report...* 2012].

wo wysokie 14. miejsce; jest to jednocześnie najwyższa pozycja Polski w przekroju wszystkich siedmiu filarów konkurencyjności. Ostatnie miejsca okupują nowe kraje członkowskie, Bułgaria i Rumunia, oraz pogrążona w kryzysie Grecja. W ramach rozwoju opartego na włączeniu społecznym (tab. 3) przewodzi Dania, za nią uplasowały się Holandia i Finlandia. Szwecja jest liderem filaru włączenia społecznego.

Stawkę zamykają Grecja, Bułgaria i Polska. Na uwagę zasługuje stosunkowo wysoka pozycja Czech.

Tabela 3. Ranking konkurencyjności krajów UE w odniesieniu do obszaru „Rozwój oparty na włączeniu społecznym”

Rozwój oparty na włączeniu społecznym			Filary konkurencyjności			
			rynek pracy i zatrudnienie		włączenie społeczne	
kraj	miejsce	wynik	miejsce	wynik	miejsce	wynik
Dania	1	5.98	1	5.66	2	6.31
Holandia	2	5.65	2	5.09	4	6.22
Finlandia	3	5.60	4	4.96	3	6.23
Austria	4	5.56	3	5.02	5	6.11
Szwecja	5	5.53	11	4.65	1	6.40
Luksemburg	6	5.34	10	4.65	7	6.03
Niemcy	7	5.31	7	4.88	8	5.75
Belgia	8	5.12	18	4.16	6	6.08
Wlk. Brytania	9	5.11	6	4.92	12	5.31
Czechy	10	4.84	14	4.35	11	5.34
Cypr	11	4.83	12	4.62	15	5.04
Malta	12	4.83	17	4.16	10	5.50
Francja	13	4.78	23	3.93	9	5.64
Słowenia	14	4.73	16	4.26	14	5.19
Irlandia	15	4.68	13	4.39	16	4.98
Estonia	16	4.66	9	4.66	20	4.66
Portugalia	17	4.42	21	4.00	17	4.85
Łotwa	18	4.39	5	4.94	25	3.84
Hiszpania	19	4.39	25	3.51	13	5.26
Słowacja	20	4.35	24	3.92	18	4.78
Węgry	21	4.24	22	3.97	21	4.52
Litwa	22	4.22	8	4.69	26	3.75
Włochy	23	4.06	27	3.36	19	4.76
Rumunia	24	4.02	20	4.00	23	4.03
Polska	25	3.99	19	4.01	24	3.97
Bułgaria	26	3.98	15	4.32	27	3.64
Grecja	27	3.91	26	3.47	22	4.36
EU		4.88		4.33		5.43

Źródło: opracowanie na podstawie [The Europe 2020 Competitiveness Report... 2012].

Tabela 4. Ranking konkurencyjności krajów UE w odniesieniu do obszaru „Rozwój zrównoważony”

Rozwój zrównoważony			Filary konkurencyjności	
			trwałość środowiska naturalnego	
kraj	miejsce	wynik	miejsce	wynik
Szwecja	1	6.31	1	6.31
Finlandia	2	5.96	2	5.96
Austria	3	5.64	3	5.64
Łotwa	4	5.53	4	5.53
Dania	5	5.28	5	5.28
Niemcy	6	5.16	6	5.16
Portugalia	7	5.11	7	5.11
Słowenia	8	5.04	8	5.04
Luksemburg	9	5.03	9	5.03
Francja	10	4.93	10	4.93
Holandia	11	4.86	11	4.86
Wielka Brytania	12	4.85	12	4.85
Hiszpania	13	4.82	13	4.82
Estonia	14	4.67	14	4.67
Litwa	15	4.59	15	4.59
Belgia	16	4.58	16	4.58
Słowacja	17	4.58	17	4.58
Irlandia	18	4.50	18	4.50
Włochy	19	4.48	19	4.48
Grecja	20	4.43	20	4.43
Polska	21	4.20	21	4.20
Czechy	22	4.17	22	4.17
Rumunia	23	3.97	23	3.97
Cypr	24	3.95	24	3.95
Węgry	25	3.70	25	3.70
Malta	26	3.64	26	3.64
Bułgaria	27	3.61	27	3.61
UE		4.90		4.90

Źródło: opracowanie na podstawie [The Europe 2020 Competitiveness Report... 2012].

Ranking w odniesieniu do rozwoju zrównoważonego (tab. 4) jako jedyny składa się i jest tożsamy z jednym filarem, trwałością środowiska naturalnego. Na pierwszych miejscach, podobnie jak w przypadku rozwoju inteligentnego, znalazły się

Szwecja i Finlandia. Odnotować należy wysokie pozycje Łotwy, Portugalii i Słowenii. Polska znalazła się tym razem przed Czechami i Węgrami, na ostatnich miejscach sklasyfikowano Malte i Bułgarię.

Tabela 5. Ogólny ranking konkurencyjności krajów UE w ramach *The Europe 2020 Competitiveness Report*

Kraj	Miejsce 2012	Wynik	Miejsce 2010	Wynik	Zmiana
Szwecja	1	5.77	1	5.77	→
Finlandia	2	5.71	2	5.61	→
Dania	3	5.60	3	5.52	→
Holandia	4	5.46	4	5.34	→
Austria	5	5.33	6	5.25	↑
Niemcy	6	5.28	5	5.25	↓
Wielka Brytania	7	5.23	7	5.10	→
Luksemburg	8	5.13	8	5.05	→
Belgia	9	5.04	9	5.02	→
Francja	10	4.98	10	5.00	→
Estonia	11	4.74	13	4.67	↑
Irlandia	12	4.66	11	4.71	↓
Słowenia	13	4.59	12	4.69	↓
Portugalia	14	4.59	15	4.52	↑
Hiszpania	15	4.52	16	4.50	↑
Czechy	16	4.49	14	4.54	↓
Cypr	17	4.40	17	4.47	→
Malta	18	4.39	18	4.38	→
Łotwa	19	4.36	21	4.20	↑
Litwa	20	4.31	20	4.22	→
Włochy	21	4.30	19	4.23	↓
Słowacja	22	4.13	22	4.17	→
Polska	23	4.08	23	4.06	→
Węgry	24	4.06	24	4.04	→
Grecja	25	3.95	25	3.92	→
Rumunia	26	3.79	26	3.84	→
Bułgaria	27	3.76	27	3.79	→
UE		4.94		4.88	

Źródło: opracowanie na podstawie [*The Europe 2020 Competitiveness Report...* 2012].

W najważniejszym, ogólnym rankingu konkurencyjności krajów UE (tab. 5) zwyciężyły, analogicznie do pozycji w obszarach rozwoju inteligentnego i zrównoważonego, Szwecja i Finlandia, na trzecim miejscu znalazła się Dania. Potwierdza to bardzo silną pozycję krajów skandynawskich we wszelkiego rodzaju zestawieniach dotyczących konkurencyjności, innowacyjności czy też jakości życia. Na podstawie tych doświadczeń można uznać rozwiązania stosowane w liderujących krajach za swoistego rodzaju wzorzec, dobrą praktykę do implementacji na rodzimy grunt.

Najmniej konkurencyjne w UE okazały się Bułgaria, Rumunia i Grecja. Polska zajęła niską 23 lokatę. Największe spadki w zestawieniu, o dwie pozycje w stosunku do 2010 r., odnotowały Włochy oraz Czechy. Największe wzrosty, o dwie pozycje, stały się udziałem krajów nadbałtyckich, Łotwy i Estonii. W rankingu nie zaszły znaczące zmiany pozycji poszczególnych państw oraz wartości liczbowych wskaźnika, co jest zrozumiałe, wzięwszy po uwagę stosunkowo powolny proces wzmacniania konkurencyjności gospodarek. Ogólny wskaźnik dla całej UE zwiększył się w stosunku do 2010 r., co należy uznać za zjawisko pozytywne, dające podstawy do umiarkowanego optymizmu na przyszłość.

4. Podsumowanie i wnioski

Na podstawie wnikliwej analizy zestawień dotyczących konkurencyjności jednostek terytorialnych, ze szczególnym uwzględnieniem *The Europe 2020 Competitiveness Raport* oraz literatury przedmiotu, można pokusić się o sformułowanie następujących wniosków:

- jeśli Unia Europejska chce rozwijać się szybciej, przezwyciężyć okres dekonunktury i braku stabilizacji finansów publicznych, powinna skupiać się na optymalnym wykorzystywaniu szans rozwojowych w obszarach przedsiębiorczości, rozwoju klastrów, zaawansowanych technologii informacyjno-komunikacyjnych, społeczeństwa cyfrowego, innowacji (zwiększania nakładów na rozwój sektora R & D), poprawy jakości edukacji i szkoleń, współpracy nauki z biznesem, elastyczności i efektywności rynku pracy, działań na rzecz włączenia społecznego oraz trwałości środowiska naturalnego;
- pozycja Polski w analizowanym opracowaniu jest niska, co może odpowiadać rzeczywistemu potencjałowi kraju w obecnej chwili. Konieczne jest zatem podjęcie zintensyfikowanych działań, projektów rozwojowych we wszystkich obszarach przesądających o konkurencyjności, z uwzględnieniem wsparcia i partycypacji sektora publicznego i prywatnego oraz efektywnego wykorzystanie znacznych środków pomocowy z UE w latach 2014-2020;
- każda strategia dotycząca rozwoju społeczno-gospodarczego jest na tyle użyteczna i przynosząca wymierne efekty, na ile jest implementowana, ewaluowana i, jeśli zachodzi potrzeba, aktualizowana. Podobnie jest w przypadku strategii Europa 2020. Od zaangażowania poszczególnych krajów członkowskich w re-

alizację jej zapisów oraz przyporządkowania odpowiednich środków finansowych do poszczególnych priorytetów zależy jej powodzenie.

W odniesieniu do przyszłościowych wyzwań czynnik ludzki, kapitał kreatywny, może w najbliższych latach stanowić główny element konkurencyjności, przesądzający o sukcesie w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego. Wykształcone, ambitne, przedsiębiorcze, partycypacyjne społeczeństwo, stymulowane działaniami w ramach włączenia społecznego, stanowi cenny kapitał rozwojowy.

Literatura

- Annoni P., Dijkstra L., *EU Regional Competitiveness Index. RCI 2013*, European Commission, Joint Research Centre, Scientific and Policy Reports, Institute for Security and Protection of the Citizens, Publications Office of the European Union, Luxembourg 2013.
- Bakker B., Klingen C. (red.), *How Emerging Europe Came Through the 2008/09 Crisis. An Account by the Staff of the IMF's European Department*, International Monetary Fund, Washington 2012.
- Ernst & Young's 2012 European attractiveness survey. Growth, actually*, Ernst & Young Global Limited, London, 2012.
- EUROPE 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, Communication from the Commission, European Commission, Brussels 2010.
- Lisbon Strategy evaluation document*, Commission Staff Working Document, European Commission, Brussels 2010.
- Martin R., *A Study on the Factors of Regional Competitiveness. A draft final report for The European Commission Directorate – General Regional Policy*, University of Cambridge, Ecorys-Nei, Rotterdam 2003.
- Martin R., Kitson M., Tyler P., *Regional Competitiveness. An Elusive yet Key Concept?*, [w:] *Regional Competitiveness*, red. R. Martin, M. Kitson, P. Tyler, Regional Studies Association, Routledge, New York 2012.
- The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe 2012 Edition*, Insight Report, World Economic Forum, Global Competitiveness Network, Geneva 2012.
- The Global Competitiveness Report 2013–2014: Full Data Edition*, red. K. Schwab, Insight Report, World Economic Forum, Geneva 2013.
- The investment attractiveness of the regions and the sub-regions of Poland 2013*, red. M. Nowicki, The Gdańsk Institute for Market Economics, Konrad Adenauer Stiftung, Gdańsk 2013.
- Towards knowledge-driven reindustrialisation, European Competitiveness Report 2013*, European Commission, Commission Staff Working Document, Enterprise and Industry, Publications Office of the European Union, Luxembourg 2013.

RANKING OF EU COUNTRIES BASED ON THE EXAMPLE OF *EUROPE 2020 COMPETITIVENESS REPORT*

Summary: The hereby article discusses problems referring to competitiveness of territorial units, based on the example of *Europe 2020 Competitiveness Report*, in relation to the European Union countries. The introduction presents reasons underlying the significance of modern competitiveness dimensions, best adjusted to contemporary world challenges. The importance of the new EU strategy Europe 2020, substituting the Lisbon Strategy, is emphasized. The next part of the article presents the outline of methodology characteristics for report preparation, with particular focus on seven pillars (sub-indices) of competitiveness. The core of the article is devoted to the presentation, along with the results interpretation, of the EU countries competitive position in the areas of smart growth, based on social inclusion, sustainable development and the overall competitiveness ranking.

Keywords: competitiveness, the European Union, socio-economic development, Europe 2020 Strategy.